EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. aprill 2005 *

Kohtuasjas C-460/01,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel 28. novembril 2001 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: G. Wilms ja H. M. H. Speyart, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourg,

hageja,

versus

Madalmaade Kuningriik, esindaja: H. G. Sevenster,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans ning kohtunikud R. Schintgen ja J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja),

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: vanemametnik M.-F. Contet,

arvestades kirjalikku menetlust ja 27. mai 2004. aasta kohtuistungil toimunut,

olles 13. juuli 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Madalmaade Kuningriik ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995:

— jättis tollivõla ning teiste asjassepuutuvate maksude kohta arvestuskande tegemata ja jättis tollivõla ning teised asjassepuutuvad maksud sisse nõudmata

hiljemalt kolme päeva jooksul pärast ettenähtud tähtaega või hilisemat kuupäeva, mis tuleneb nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrusest (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 51), kui ühenduse välistransiidiprotseduuri printsipaal ei olnud kolme kuu jooksul pärast seda, kui lähtetolliasutus teatas, et kaubasaadetist ei esitatud sihttolliasutusele õigeks ajaks, esitanud tõendeid kõnealuse transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta,

— jättis komisjonile vastavad omavahendid õigeks ajaks kasutatavaks tegemata, ja

— keeldus maksmast vastavat viivitusintressi,

rikkus Madalmaade Kuningriik komisjoni 27. märtsi 1987. aasta määruse (EMÜ) nr 1062/87 ühenduse transiidiprotseduuri rakendamist käsitlevate sätete ja selle protseduuri lihtsustamise kohta (EÜT L 107, lk 1) artikli 11a lõike 2 teise lõigu teisest lausest, komisjoni 21. aprilli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 1214/92 ühenduse transiidiprotseduuri rakendamist käsitlevate sätete ja selle protseduuri lihtsustamise kohta (EÜT L 132, lk 1) artikli 49 lõike 2 kolmandast lausest ja komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3; edaspidi „rakendusmäärus") artikli 379 lõike 2 kolmandast lausest, samuti nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom (EÜT L 155, lk 1) artiklitest 2, 9, 10 ja 11 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse tolliõigus

2 Käesoleva hagi esemeks oleval ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995 kohaldusid järjestikku erinevad, sisult identsed õigusaktid.

3 Ühenduse transiidiprotseduuri osas kohaldusid 1991. ja 1992. aastal nõukogu 13. detsembri 1976. aasta määrus (EMÜ) nr 222/77 ühenduse transiidi kohta (EÜT 1977, L 38, lk 1), mida viimati muudeti 22. veebruari 1990. aasta määrusega (EMÜ) nr 474/90 (EÜT L 51, lk 1; edaspidi „määrus nr 222/77") ja määrus nr 1062/87, mida viimati muudeti 2. septembri 1992. aasta komisjoni määrusega (EMÜ) nr 2560/92 (EÜT L 257, lk 5; edaspidi „määrus nr 1062/87"). 1993. aastal kohaldusid nõukogu 17. septembri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 2726/90 ühenduse transiidi kohta (EÜT L 262, lk 1) ja määrus nr 1214/92, mida on muudetud 21. detsembri 1992. aasta komisjoni määrusega (EMÜ) nr 3712/92 (EÜT L 378, lk 15; edaspidi „määrus nr 1214/92").

4 Tollivõla osas kohaldusid 1991. aasta algusest 1993. aasta lõpuni nõukogu 13. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2144/87 tollivõla kohta (EÜT L 201, lk 15), mida on muudetud nõukogu 21. detsembri 1988. aasta määrusega (EMÜ) nr 4108/88 (EÜT L 361, lk 2; edaspidi „määrus nr 2144/87") ja komisjoni 8. märtsi 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 597/89, millega kehtestatakse määruse nr 2144/87 rakendussätted (EÜT L 65, lk 11).

5 Tollivõla kohta arvestuskande tegemise ja sissenõudmise osas kohaldus 1994. aasta 1. jaanuarini nõukogu 14. juuni 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 1854/89 tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa tasumise tingimuste ja arvestuskande tegemise kohta (EÜT L 186, lk 1).

6 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik") kodifitseeris ühenduse tolliõiguse valdkonnas kohalduvad normid. Tolliseadustiku rakendamiseks võeti vastu rakendusmäärus. Need õigustekstid kohalduvad 1. jaanuarist 1994.

7 Pidades silmas käesoleva hagi esemeks oleval ajavahemikul järjestikku kohaldunud tollialaste õigusaktide sisulist identsust, viitavad pooled Euroopa Kohtu menetluses vaid 1. jaanuarist 1994 kohalduvatele sätetele, st tolliseadustikule ja rakendusmäärusele. Seetõttu on alljärgneva tabeli eesmärk pelgalt loetleda vaidlusalusel perioodil kohaldunud sätteid. Tolliseadustiku ja rakendusmääruse sätete sõnastus on aga toodud tabeli järel.

1991. ja 1992. aasta	1993. aasta	1994. ja 1995. aasta
määruse nr 222/77 artikli 1 lõige 2	määruse nr 2726/90 artikkel 1 ja artikli 3 lõike 2 punkt a	tolliseadustiku artikli 91 lõike 1 punkt a ja lõike 2 punkt a
määruse nr 222/77 artikkel 13	määruse nr 2726/90 artikli 11 lõike 1 punktid a ja b	tolliseadustiku artikli 96 lõike 1 punkt a
määruse nr 2144/87 artikli 2 lõike 1 punkt c		tolliseadustiku artikkel 203
määruse nr 2144/87 artikli 2 lõike 1 punkt d		tolliseadustiku artikkel 204
määruse nr 1854/89 artikli 2 lõige 1		tolliseadustiku artikli 217 lõige 1
määruse nr 1854/89 artikli 3 lõige 3		tolliseadustiku artikli 218 lõige 3
määruse nr 1854/89 artikkel 4		tolliseadustiku artikkel 219
määruse nr 1854/89 artikli 6 lõige 1 ja artikkel 7		tolliseadustiku artikli 221 lõiked 1 ja 3
määruse nr 222/77 artikli 26 lõiked 1 ja 3	määruse nr 2726/90 artikli 22 lõiked 1 ja 4	rakendusmääruse artikli 356 lõiked 1 ja 5
määruse nr 222/77 artikli 36 lõige 3	määruse nr 2726/90 artikli 34 lõige 3	rakendusmääruse artikkel 378
määruse nr 1062/87 artikkel 11a	määruse nr 1214/92 artikkel 49	rakendusmääruse artikkel 379
määruse nr 1062/87 artikkel 11b	määruse nr 1214/92 artikkel 50	rakendusmääruse artikkel 380

Tolliseadustik

8 Tolliseadustiku artikli 91 lõike 1 punkti a ja lõike 2 punkti a kohaselt:

„1. Välistransiidiprotseduur võimaldab ühenduse tolliterritooriumil ühest punktist teise liikuda järgmistel kaupadel:

a) ühenduseväline kaup, ilma et selle suhtes kohaldataks imporditollimaksu ja muid makse või kaubanduspoliitilisi meetmeid;

[...]

2. Lõikes 1 nimetatud kaupade liikumine toimub:

[...] ühenduse välistransiidiprotseduuri alusel,

[...]".

9 Tolliseadustiku artikli 96 lõike 1 punktide a ja b kohaselt:

„Printsipaal on ühenduse välistransiidiprotseduuri haldaja. Printsipaal vastutab:

a) kauba puutumatul kujul esitamise eest sihtkohariigi tolliasutusele ettenähtud tähtaja jooksul, pöörates asjakohast tähelepanu meetmetele, mis toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks;

b) ühenduse transiidiprotseduuriga seotud sätete järgimise eest."

10 Tolliseadustiku artikli 203 kohaselt:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui:

— kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, viiakse ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja.

2. Tollivõlg tekib kauba tollijärelevalve alt väljaviimise hetkel.

3. Võlgnikud on:

— isik, kes kauba tollijärelevalve alt välja viis,

— isikud, kes selles väljaviimises osalesid ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et kaupa viiakse tollijärelevalve alt välja,

— isikud, kes kõnealuse kauba omandasid või seda valdasid ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on tollijärelevalve alt välja viidud, ja

— asjakohasel juhul isik, kes peab täitma kohustusi, mis tulenevad kauba ajutisest ladustamisest või tolliprotseduuri kasutamisest, millele kaup on suunatud."

11 Tolliseadustiku artikli 204 kohaselt:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui ei täideta:

a) kohustust, mis tuleneb sellise kauba ajutisest ladustamisest, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, või tolliprotseduuri kasutamisest, millele nimetatud kaup on suunatud, või

b) tingimust, mis on seotud kauba suunamisega nimetatud protseduurile või kaubale imporditollimaksu vähendatud või nullmäära kohaldamisega kauba eesmärgipärase kasutuse tõttu,

välja arvatud artiklis 203 nimetatud juhtudel, kui ei tehta kindlaks, et nimetatud kohustuste ja tingimuste eiramine ei avalda ajutise ladustamise või muu kõnealuse tolliprotseduuri nõuetekohasele käigule olulist mõju.

2. Tollivõlg tekib kas sellest hetkest, kui kohustust, mille täitmata jätmine toob kaasa tollivõla tekkimise, enam ei täideta, või sel hetkel, kui kaup suunatakse asjaomasele tolliprotseduurile, ja hiljem tehakse kindlaks, et tegelikult ei täidetud mistahes tingimust, mille täitmine on kauba nimetatud protseduurile suunamise või kaubale eesmärgipärase kasutuse tõttu imporditollimaksu vähendatud või nullmäära kohaldamise eelduseks.

3. Võlgnik on isik, kes vastavalt olukorrale peab seoses kaubaga, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, täitma kohustusi, mis tekivad seoses kauba ajutise ladustamise või tolliprotseduuri kasutamisega, millele see on suunatud, või järgima tingimusi, mille täitmine on kauba sellele tolliprotseduurile suunamise eelduseks."

12 Tolliseadustiku artikkel 215 sätestab:

„1. Tollivõlg tekib kohas, kus ilmnevad asjaolud, mis toovad kaasa tollivõla tekkimise.

2. Kui lõikes 1 nimetatud kohta ei ole võimalik määrata, loetakse tollivõlg tekkinuks kohas, kus toll otsustab, et kaup on olukorras, mis toob kaasa tollivõla tekkimise.

3. Kui kauba suhtes kohaldatavat tolliprotseduuri ei lõpetata, loetakse tollivõlg tekkinuks kohas, kus kaup:

— sellele protseduurile suunati või

— selle protseduuri alusel ühendusse tuuakse.

4. Kui tolli käsutuses olev teave võimaldab tal kindlaks teha, et tollivõlg tekkis juba siis, kui kaup oli varem teises kohas, loetakse tollivõlg tekkinuks kohas, mida võib pidada kauba asukohaks kõige varasemal ajahetkel, mil tollivõla tekkimist on võimalik kindlaks teha."

13 Tolliseadustiku artikli 217 lõige 1 sätestab:

„Iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa, edaspidi „tollimaksu summa", arvutab toll niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib selle arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale (arvestuskanne)."

14 Tolliseadustiku artikli 218 lõike 3 kohaselt:

„Kui tollivõlg tekib muudel kui lõikes 1 nimetatud tingimustel, tehakse sellest tuleneva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui tollil on võimalik:

a) arvutada kõnealune tollimaksu summa ja

b) määrata võlgnik."

15 Vastavalt tolliseadustiku artiklile 219:

„1. Artiklis 218 ettenähtud tähtaegu arvestuskannete tegemiseks võib pikendada:

a) liikmesriikide halduskorraldusega seotud põhjustel, eriti kui arvestust peetakse tsentraliseeritult, või

b) kui erandlik olukord takistab tolli nimetatud tähtaegu järgimast.

Tähtaegu ei pikendata rohkem kui 14 päeva võrra.

2. Lõikes 1 ettenähtud tähtajad ei kehti ettenägematus olukorras või vääramatu jõu korral."

16 Tolliseadustiku artikli 221 lõigete 1 ja 3 sõnastuse kohaselt:

„1. Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt.

[...]

3. Võlgnikule ei teatata tollimaksu summat pärast seda, kui tollivõla tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. Kui tollil ei ole võimalik määrata tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluvate tollimaksude täpset summat sellise toimingu tagajärjel, mille alusel võib algatada kriminaalmenetluse, võib tollivõlast teatada ka pärast kolmeaastase tähtaja möödumist, kui kehtivad seadused seda lubavad."

17 Tolliseadustiku artikli 236 lõige 1 sätestab:

„Impordi- või eksporditollimaks makstakse tagasi, kui on kindlaks tehtud, et selle summa tasumise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Impordi- või eksporditollimaksu vähendatakse, kui on kindlaks tehtud, et selle kohta arvestuskande tegemise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Tollimaksu ei maksta tagasi ega vähendata, kui seadusest tulenevast tollimaksu summast erineva summa tasumise või sellest erineva summa kohta arvestuskande tegemise tingis asjaomase isiku tahtlik tegevus."

Rakendusmäärus

18 Rakendusmääruse artikli 356 lõigete 1 ja 5 kohaselt:

„1. Kaup ja dokument T1 esitatakse sihttolliasutusele.

[...]

5. Kui kaup esitatakse sihttolliasutusele pärast lähtetolliasutuse määratud tähtaja lõppu ja hilinemine on tingitud veoettevõtjast või printsipaalist olenematutest asjaoludest, mida on sihttolliasutusele rahuldavalt selgitatud, loetakse, et veoettevõtja või printsipaal on ettenähtud tähtajast kinni pidanud."

19 Rakendusmääruse artikkel 378 sätestab:

„1. Ilma et see piiraks seadustiku artikli 215 kohaldamist, käsitatakse eeskirjade rikkumise või eiramise kohana järgmist kohta, kui kaubasaadetist sihttolliasutusele ei esitata ja eeskirjade rikkumise või eiramise kohta ei ole võimalik tuvastada:

— liikmesriik, kus asub lähtetolliasutus

või

— liikmesriik, kus asub ühendusse sisenemise kohal paiknev vahetolliasutus, kellele on esitatud transiiditeatis,

kui artikli 379 lõikes 2 kehtestatud tähtaja jooksul ei esitata tollile tõendeid transiidieeskirjade järgimise või eeskirjade tegeliku rikkumise või eiramise koha kohta.

2. Kui sellist tõendusmaterjali ei esitata ning eeskirjade rikkumise või eiramise puhul käsitatakse eeskirjade rikkumise või eiramise kohana lähteliikmesriiki või lõike 1 teises taandes osutatud liikmesriiki, mille kaudu saadetis ühendusse sisenes, tuleb asjaomase kaubaga seonduvad tolli- ja muud maksud tasuda kõnealuses liikmesriigis kooskõlas ühenduse või siseriiklike õigusaktidega.

3. Kui liikmesriik, kus eeskirjade rikkumine või eiramine tegelikult toimus, määratakse kindlaks kolme aasta jooksul alates deklaratsiooni T1 registreerimiskuupäevast, tuleb asjaomase kaubaga seonduvad tolli- ja muud maksud tasuda kõnealuses liikmesriigis kooskõlas ühenduse ja siseriiklike õigusaktidega (välja arvatud lõike 2 kohaselt tasutud maksud, mis laekuvad ühenduse omavahenditesse). Kui on tõendatud, et kõnealused maksud on tasutud, makstakse tagasi algselt sissenõutud tolli- ja muud maksud (välja arvatud ühenduse omavahenditesse laekunud maksud).

4. Transiitvedusid hõlmavat tagatist ei vabastata kuni eespool nimetatud kolmeaastase ajavahemiku lõpuni või kuni selle ajani, kui on tasutud tolli- ja muud maksud, mida kohaldatakse liikmesriigis, kus kõnesolev eeskirjade rikkumine või eiramine tegelikult toimus.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et ära hoida eeskirjade rikkumisi või eiramisi ning et kohaldada tõhusaid sanktsioone."

20 Rakendusmääruse artikli 379 kohaselt:

„1. Kui sihttolliasutusele kaubasaadetist ei esitata ja eeskirjade rikkumise või eiramise kohta ei ole võimalik tuvastada, teatab lähtetolliasutus printsipaalile sellest võimalikult kiiresti ning igal juhul enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva üheteistkümnenda kuu lõppu.

2. Lõikes 1 osutatud teade peab eelkõige sisaldama tähtaega, milleks tuleb lähtetolliasutuse tollile esitada tõendid transiidieeskirjade järgimise või selle koha kohta, kus eeskirjade rikkumine või eiramine tegelikult toimus. Tähtaeg on kolm kuud alates lõikes 1 nimetatud teatamiskuupäevast. Kui nimetatud tähtaja lõpuks kõnesolevat tõendit ei esitata, võtab pädev liikmesriik meetmed, et tasutaks asjaomased tolli- ja muud maksud. Juhtudel, kui lähtetolliasutus ei paikne kõnealuses liikmesriigis, teatab nimetatud asutus sellest liikmesriigile."

21 Vastavalt rakendusmääruse artiklile 380:

„Tollile tuleb transiidieeskirjade järgimist artikli 378 lõike 1 tähenduses tõendada eelkõige:

a) tolli kinnitatud dokumendiga, mis tõendab, et kõnealune kaup on esitatud sihttolliasutusele või volitatud kaubasaajale, kui kohaldatakse artiklit 406. Dokument peab sisaldama piisavalt andmeid kauba identifitseerimiseks,

või

b) kolmandas riigis väljaantud tollidokumendi või selle koopiaeksemplari või valguskoopia esitamisega, mis tõendab kauba lubamist vabasse ringlusse; koopiaeksemplari või valguskoopia õigsust peab tõendama kas originaaldokumendi kinnitanud asutus või asjaomase kolmanda riigi või ühe liikmesriigi asutus. Dokument peab sisaldama piisavalt andmeid nimetatud kauba identifitseerimiseks."

22 Rakendusmääruse artikkel 859 sätestab:

„Järgmisi eiramisi käsitatakse seadustiku artikli 204 lõike 1 tähenduses eiramistena, mis ei mõjuta oluliselt ajutise ladustamise või tolliprotseduuri käiku, kui:

— nende abil ei üritata kaupa ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja viia,

— need ei kujuta endast asjaomase isiku poolset ilmset hooletust ja,

— kõik kauba olukorra lahendamiseks vajalikud formaalsused täidetakse tagantjärele:

1) ajutise ladustamise või asjaomase tolliprotseduuri alusel kaubale tollikäitlusviisi määramiseks ettenähtud tähtaja ületamine, kui seda tähtaega oleks õigeaegse taotlemise korral pikendatud;

2) transiidiprotseduurile suunatud kauba puhul kauba sihttolliasutusele esitamiseks ettenähtud tähtaja ületamine, kui kaup esitatakse hiljem;

3) ajutiseks ladustamiseks või tolliladustamisele suunatud kauba puhul toiming, milleks toll ei ole eelnevalt luba andnud, tingimusel et selle toimingu tegemiseks oleks taotluse korral luba antud;

4) ajutise impordi protseduurile suunatud kauba puhul selle kasutamine teisiti kui on loaga ette nähtud, tingimusel et selle protseduuri raames oleks selliseks kasutuseks taotlemise korral luba antud;

5) ajutiselt ladustatud või tolliprotseduurile suunatud kauba puhul kauba asukoha muutmine ilma loata, tingimusel et kaupa saab nõudmisel tollile esitada;

6) ajutiselt ladustatud või tolliprotseduurile suunatud kauba puhul kauba väljaviimine ühenduse tolliterritooriumilt või selle viimine vabatsooni või -lattu ilma, et oleks täidetud vajalikud formaalsused;

7) kauba puhul, mille suhtes on kauba eesmärgipärase kasutuse tõttu kohaldatud soodustatud tariifimenetlust, kauba üleandmine ilma tollile teatamata enne selle kasutamist ettenähtud eesmärgil, tingimusel et:

a) kauba üleandja laoarvestusse tehakse üleandmise kohta märge; ja

b) kauba vastuvõtja on kõnealuse kaubaga seotud loa omanik."

Ühenduste omavahendid

23 Nõukogu 24. juuni 1988. aasta otsuse 88/376/EMÜ, Euratom ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 185, lk 24; ELT eriväljaanne 01/01, lk 176) artikli 2 lõike 1 punktide a ja b kohaselt:

„1. Järgmisi tulusid käsitatakse ühenduste eelarvesse kavandatud omavahenditena:

a) impordimaksud, lisatasud, täiendavad summad või hüvitissummad, lisasummad või lisaelemendid ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kehtestanud või kehtestavad ühise põllumajanduspoliitika raames kolmandate riikidega kauplemise suhtes, ning osamaksud ja muud suhkruturu ühise korralduse raames sätestatud tollimaksud;

b) ühise tollitariifistiku maksumäärad ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kehtestanud või kehtestavad kolmandate riikidega kauplemise suhtes, ning Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingus käsitletud toodete suhtes kehtestatud tollimaksud."

24 Määruse nr 1552/89 artikli 2 sõnastuse kohaselt:

„1. Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud ühenduse omavahendite maks kindlaks niipea, kui liikmesriigi pädev talitus on võlgnikule teatanud tema maksta oleva summa. Teatis esitatakse niipea, kui võlgnik on selgunud, ning pädevad haldusasutustel on võimalik kooskõlas kõigi ühenduse asjakohaste sätetega arvutada tollimaksu summa.

2. Lõiget 1 kohaldatakse juhul, kui teatist on tarvis parandada."

25 Nimetatud määruse artikli 6 lõike 1 ja lõike 2 punktide a ja b kohaselt:

„1. Omavahendite raamatupidamisarvestust peab iga liikmesriigi riigikassa või iga liikmesriigi määratud asutus ning see jaguneb vastavalt vahendite liigile.

2. a) Vastavalt artiklile 2 kindlaksmääratud maksud tuleb käesoleva lõike punkti b alusel kanda raamatupidamisarvestusse hiljemalt esimesel tööpäeval pärast maksu kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäeva.

b) Kindlaksmääratud maksud, mis ei ole punktis a märgitud raamatupidamisarvestusse kantud, sest on veel sisse nõudmata ning mille kohta ei ole antud tagatist, kantakse punktis a ettenähtud aja jooksul eraldi raamatupidamisarvestusse. Liikmesriigid võivad kasutada seda korda juhul, kui kindlaks-

määratud maksud, mille kohta on antud tagatis, vaidlustatakse ning võivad vaidluste lahendamise tulemusena muutuda."

26 Sama määruse artikli 9 lõike 1 kohaselt:

„Iga liikmesriik kannab omavahendid artiklis 10 ettenähtud korras kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses.

See konto on tasuta."

27 Määruse nr 1552/89 artikli 10 lõike 1 alusel:

„Pärast 10% mahaarvamist sissenõudmiskuludeks otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõikes 3 ettenähtud korras tehakse kanne kõnealuse otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud omavahendite kohta hiljemalt maksu artiklis 2 ettenähtud korras kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.

Artikli 6 lõike 2 punkti b alusel eraldi raamatupidamisarvestusse kantud maksude puhul tuleb sissekanne teha siiski hiljemalt maksude sissenõudmise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval."

28 Sama määruse artikkel 11 sätestab:

„Asjaomased liikmesriigid peavad kõikide viivituste eest ülekannete tegemisel artikli 9 lõikes 1 märgitud kontole maksma intressi liikmesriigi rahaturul lühiajaliste finantstehingute maksetähtpäeval kehtiva intressimäära alusel, mida on tõstetud kahe protsendi võrra. Intressimäärale lisandub 0,25 protsenti iga viivitatud kuu kohta. Suurendatud määra kohaldatakse kogu viivitusaja suhtes."

Tähtaegade, kuupäevade ja ajavahemike arvutamine

29 Kui ei ole sätestatud teisiti, kehtestab määrus nr 1182/71 nõukogu ja komisjoni õigusaktidega määratud ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad üldeeskirjad. Kui tolliseadustik ja rakendusmäärus ei sätesta teisiti, kohaldub antud asjas määrus nr 1182/71.

Kohtueelne menetlus

30 Komisjoni talitused kontrollisid 10.–14. jaanuarini 1994 Madalmaades Rotterdami tollipiirkonnas ühenduse transiidiprotseduuridele kohaldatavat menetlust.

31 6. juuni 1994. aasta kirjaga saatis komisjon Madalmaade ametiasutustele selle kontrolli kohta koostatud aruande ja juhtis tähelepanu asjaolule, et rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 ning varem kehtinud vastavate sätete kohaldamise osas

täheldati registreerimisel viivitusi ning seeläbi viibis impordist laekuvate ühenduste omavahenditena kasutatavaks tegemine.

32 Komisjon märgib selles küsimuses, et rakendusmääruse artikli 379 lõige 1 sätestab, et tolliasutuste poolt dokumendi T1 väljastamise ja selle dokumendi tolli järelevalve alla jätmisest teatamise vahele võib jääda maksimaalselt 11 kuud. Lisades sellele tähtajale sama määruse artikli 379 lõikes 2 sätestatud kolmekuulise tähtaja, olid komisjoni järelevalveametnikud seisukohal, et juhul, kui dokumenti tolli järelevalve alt vabastatud pole, on tolliasutustel dokumendi T1 väljastamisest alates kõnealuste maksude kohustuslikuks sissenõudmiseks aega maksimaalselt 14 kuud. Nimetatud aruande kohaselt ei pidanud Rotterdami tollipiirkond sellest tähtajast kinni, kuna kontrollimise hetkel tuvastati, et suur osa tolli järelevalve all olevatest dokumentidest olid vanemad kui 14 kuud.

33 24. veebruari 1995. aasta kirjaga vaidlustasid Madalmaade ametiasutused asjaomastele sätetele komisjoni poolt antud tõlgenduse; komisjon teatas 28. aprilli 1995. aasta kirjaga Madalmaade ametiasutustele, et ta jääb oma väidete juurde.

34 Nimetatud kirjas rõhutab komisjon, et kohaldatav ühenduse õigus ei jäta liikmesriikidele kaalutlusruumi ülalmainitud 14-kuulise tähtaja pikendamise osas. Samas kirjas kordab komisjon nõuet andmete esitamiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995 viivitusega järelevalve alt vabastatud dokumentide T1 kohta.

35 30. augusti 1995. aasta vastuses esitasid Madalmaade ametiasutused komisonile soovitud andmed. Nende andmete põhjal arvutasid komisjoni talitused määruse

nr 1552/89 artikli 11 alusel maksmisele kuuluva intressi. Arvutamisel eeldati, et rakendusmääruse artikli 379 lõikes 2 sätestatud teatis saadeti kõnealuse dokumendi T1 registreerimisele järgneva 11-kuulise tähtaja viimasel päeval, nii et vastava tollivõla kohta arvestuskande tegemine oleks pidanud toimuma hiljemalt registreerimisele järgnenud 14 kuu möödudes.

36 17. detsembri 1996. aasta kirjaga, mis sisaldas arvutuse üksikasju, kutsus komisjon Madalmaade ametiasutusi kandma talle üle kahe kuu jooksul alates nõudest teatamisest, st enne 23. veebruari 1997, viivitusintressi summas 5 323 395,06 Hollandi kuldnat.

37 1. oktoobri 1997. aasta kirjaga teatasid Madalmaade ametiasutused komisjonile, et nad keelduvad seda nõuet täitmast. Ametiasutused viitasid selles osas eelnevalt kaitstud seisukohtadele ja heitsid komisjonile ette 30. augusti 1995. aasta kirjas esitatud argumentidele vastamata jätmist.

38 18. veebruari 1999. aasta kirjaga saatis komisjon Madalmaade ametiasutustele märgukirja, millele nad vastasid 22. aprilli 1999. aasta kirjaga.

39 2. veebruaril 2000 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, millele Madalmaade ametiasutused vastasid 28. märtsi 2000. aasta kirjaga.

40 Pidades vastust mitterahuldavaks, esitas komisjon käesoleva hagi.

Hagi

41 Komisjoni esimene väide tuleneb 1. jaanuarist 1994 kehtiva rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 rikkumisest ja asjakohaste 1. jaanuarist 1991 31. detsembrini 1993 kehtinud vastavate sätete, st määruse nr 1062/87 artikli 11a lõike 2 teise lõigu ja määruse nr 1214/92 artikli 49 lõike 2 kolmanda lause rikkumisest, kuna 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995 jättis Madalmaade Kuningriik ühenduse välistransiidiprotseduuride viivitusega lõpetamisel õigeks ajaks tollivõla kohta arvetuskande tegemata ja tollivõla sisse nõudmata.

42 Teise väitega heidab komisjon Madalmaade ametiasutustele ette määruse nr 1552/89 artiklite 2, 9 ja 10 rikkumist, kuna need ei teinud ettenähtud tähtaja jooksul komisjonile kasutatavaks tollivõlale vastavaid omavahendeid.

43 Kolmas väide tuleneb määruse nr 1552/89 artikli 11 rikkumisest, kuna määratud viivitusintressi pole tasutud.

Väide, mis tuleneb määruse nr 1062/87 artikli 11a lõike 2 teise lõigu teise lause, määruse nr 1214/92 artikli 49 lõike 2 kolmanda lause ja rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kolmanda lause rikkumisest

Poolte argumendid

44 Komisjon märgib, et tolliseadustiku artikkel 96 ja rakendusmääruse artiklid 356 ja 379 sätestavad kohustusliku ajakava, mida ühenduse välistransiidiprotseduuri

käigus printsipaal ning lähte- ja sihttolliasutus järgima peavad, eriti juhul, kui selle protseduuri raames veetud kaubasaadetist pole transiidideklaratsiooni registreerimisel määratud tähtajaks sihttolliasutusele esitatud.

45 Komisjon märgib, et selle ajakava raames:

— peab printsipaal esitama asjaomase kaubasaadetise sihttolliasutusele puutumatul kujul ja dokumendis T1 ette nähtud tähtaja jooksul (tolliseadustiku artikli 96 lõike 1 punkt a ja rakendusmääruse artikli 356 lõiked 1 ja 5);

— kui kaubasaadetist selle tähtaja jooksul ei esitata, peab lähtetolliasutus vastavalt rakendusmääruse artikli 379 lõikele 1 teatama printsipaalile sellest enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva 11-nda kuu lõppu, ja

— nimetatud teate saatmisest hakkab kulgema kolmekuuline tähtaeg, mille jooksul on printsipaalil viimane võimalus esitada lähtetolliasutusele tolli rahuldavad tõendid transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta.

46 Rakendusmääruse artikli 380 kohaselt võib tõendiks olla kinnitatud dokument, mis tõendab, et kaubasaadetis esitati sihttolliasutusele või on viidud tarbimiseks kolmandasse riiki. Praktikas tähendab see tavaliselt sihttolliasutuse poolt kinnitatud dokumendi T1 eksemplari, mis edastatakse printsipaalile.

47 Kui nimetatud tõendit tähtaja lõpuks ei esitata, peab pädev liikmesriik võtma rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 alusel meetmeid, et tasutaks asjaomased tolli- ja muud maksud. Komisjon leiab, et kolmekuuline tähtaeg ei seo mitte ainult printsipaali, vaid ka liikmesriiki, kus asub lähtetolliasutus.

48 Mis puudutab aga tollivõla kohta arvestuskande tegemist, siis komisjon meenutab, et vastavalt tolliseadustiku artikli 217 lõikele 1 peavad liikmesriigid tollivõlast tuleneva maksusumma arvutama ja arvestusdokumentidesse kandma niipea, kui on saadud vajalikud andmed. Määramaks kindlaks ajahetke, mil liikmesriikidele hakkab kulgema kohustuslik tähtaeg arvestuskande tegemiseks, on sama seadustiku artikkel 218 teinud valiku momendi kasuks, mil pädeval liikmesriigil „on võimalik" määrata võlgnik ja arvutada võlgnetav summa. Arvestuskande tegemine peab järgnema tolliseadustiku artiklites 218 ja 219 sätestatud tähtaja jooksul, st kahe päeva jooksul, mida võib pikendada maksimaalselt 14 päevani.

49 Komisjon täheldab, et hiljemalt dokumendi T1 registreerimiskuupäevale järgneva 15-nda kuu esimeseks tööpäevaks või enne seda juhul, kui lähtetolliasutus on saatnud teate dokumendi tolli järelevalve alla jätmise kohta varem, on lähtetolliasutusel kõik vajalikud andmed, arvutamaks tollivõlast tulenevat maksusummat (tolliseadustiku artikli 217 lõige 1 ja artikli 218 lõike 3 punkt a) ning määramaks võlgnikku, kelleks antud juhul on printsipaal (tolliseadustiku artikli 218 lõike 3 punkt b).

50 Kooskõlas nimetatud seadustiku artiklitega 218 ja 219 peab võla arvestusdokumentidesse kandma kahe päeva jooksul — tähtaeg, mida teatud tingimustel võib pikendada maksimaalselt 14 päevani. Seetõttu peab pädev liikmesriik tegema tollivõla kohta arvestuskande hiljemalt rakendusmääruse artikli 379 lõikes 1 sätestatud teatise saatmisele järgnenud 14-nda kuu kolmandal või vastavalt 15-ndal päeval.

51 Järelikult ei ole liikmesriigil tollivõla arvestuskande tegemise üle otsustamisel mingisugust kaalutlusõigust, välja arvatud tolliseadustiku artikli 219 alusel tähtaja võimaliku pikendamise korral. Veelgi enam, tolliseadustiku artikli 221 lõikest 1 tuleneb, et liikmesriik peab sissenõudmist alustama niipea, kui arvestuskanne on tehtud, teatades võlgnikule tollivõlast tuleneva maksusumma. Loogiliselt järgneb sissenõudmine vahetult arvestuskande tegemisele, ehkki rakendusmääruse artikli 379 lõige 2 ei täpsusta, kas see toiming tuleb teha viivitamata või mitte.

52 Madalmaade Kuningriik vaidlustab väite, mille kohaselt ilmneb rakendusmääruse artikli 379 lõikest 2 ja tolliseadustiku artikli 218 lõikest 3, et liikmesriik on kohustatud tasumisele kuuluvate tollimaksude kohta arvestuskande tegema vahetult kahe päeva jooksul pärast dokumentide tolli järelevalve alla jätmise kohta teate saatmisest alanud kolmekuulise tähtaja lõppemist. Madalmaade Kuningriigi arvates on nimetatud artikli 379 lõikes 2 sätestatud kolmekuuline tähtaeg menetlustähtaeg ning ei ole kohustuslik. Vastupidine arvamus, mida toetab komisjon, oleks vastuolus asjaomaste sätete sõnastusega, ei austaks õigussubjektide õigusi ja tooks praktikas kaasa ületamatuid raskusi.

53 Esiteks, mis puudutab asjakohaste sätete sõnastust, täheldab kostja valitsus, et tolliseadustiku artikli 218 lõike 3 kohaselt ei hakka kahepäevane tähtaeg kulgema enne, kui tollil on „võimalik arvutada kõnealune tollimaksu summa ja määrata võlgnik", mis viitab enamale kui pelgalt asjaomase informatsiooni valdamisele. Tema

väite kohaselt ei saa sellest, et praktikas võib arvestuskande teha vahetult pärast kolmekuulise tähtaja möödumist, järeldada muud kui seda, et tähtaja möödumisest hakatakse arvestama selles sättes nimetatud kahepäevalist tähtaega.

54 Ka rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kolmas lause täpsustab vaid, et „pädev liikmesriik [võtab] meetmed, et tasutaks" tasumisele kuuluvad tollimaksu summad. Neil sõnadel ei ole sama tähendus kui tolliseadustiku artikli 218 lõikes 3 oleval väljendil „toll teeb arvestuskande". Kõnealusel kahel sättel on erinev otstarve ning viimases sättes viidatud tähtaega ei saa seetõttu kanda üle rakendusmääruse artikli 379 lõikele 2.

55 Teiseks väidab kostja valitsus seoses õigussubjektide austamise nõudega, et rakendusmääruse artiklist 379 tuleneb, et toll saab alles kolmekuulise tähtaja lõpuks või vajadusel varem, kui esitatud on vastavad tõendid, hinnata, kas ühenduse transiidiprotseduur on lõpetatud eeskirju järgides, kus eeskirjade võimalik eiramine toimus, kas tollivõlg on tekkinud või mitte ning milline liikmesriik on pädev seda sisse nõudma. Teisisõnu omab toll tollivõla arvutamiseks ja arvestusdokumentidesse kandmiseks „vajalikke andmeid" tolliseadustiku artikli 217 tähenduses alles pärast printsipaali esitatud tõendavate dokumentide läbivaatamist. Seisukoht, mille kohaselt peaks see hindamine, k.a tollimaksu summa arvestamine, leidma aset kahe päeva jooksul, ei vasta hoolika analüüsi nõudele ning oleks seetõttu õigussubjektide õigusi piirav.

56 Madalmaade valitsus lisab, et kord, mille kohaselt peab toll tegema tollimaksu summa kohta arvestuskande viivitamata, et seejärel see summa tagasi maksta, kui

ilmneb, et printsipaal on transiidiprotseduuri nõuetekohase lõpetamise kohta tõendid siiski esitanud, asetab printsipaali õlule ebamõistliku koormuse. Koormus ei ole seda enam aktsepteeritav, et suurel enamusel juhtudest ei vastutaks eeldatavalt eeskirjadele mittevastava transiidi eest enam printsipaal, vaid sihttolliasutused või laadungi vastuvõtja.

57 Kolmandaks, mis puudutab kõnesolevate tähtaegade järgimise võimatust, väidab Madalmaade valitsus, et transiidiprotseduuri lõpetamine on keerukas toiming ning et võimatu on kahe päeva jooksul vaadata läbi kõikide dokumentide kohta käivaid tõendid, et seejärel määrata kindlaks võlgnik ja „tollimaksu summa". Praktikas esitatakse erinevaid dokumente. Seetõttu pole kahe päeva jooksul võimalik otsustada, kas tollivõlg on tekkinud, edastada toimik vajadusel pädevale liikmesriigile, määrata võlgnik, arvutada „tollivõlast tulenev maksusumma" ning lõpuks saata sellekohane maksuteade.

Euroopa Kohtu hinnang

58 Tuleb kohe alguses märkida, et Madalmaade valitsus ei vaidlusta komisjoni faktiväiteid ühenduse välistransiidiprotseduuri eeskirjade eiramisest tekkinud tollivõlgade kohta, mida Madalmaade toll käesoleva hagi esemeks oleval ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995 tolliseadustiku artiklis 218 sätestatud kahepäevase tähtaja jooksul pärast rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kolmandas lauses ja varem kohaldunud vastavates aktides sätestatud kolmekuulise tähtaja möödumist sisse ei nõudnud. Igal juhul vastupidi komisjonile leiab Madalmaade valitsus, et asudes tollivõlga sisse nõudma mitu kuud pärast kolmekuulise tähtaja möödumist, ei rikkunud ta ühenduse tolliõigusest tulenevaid kohustusi.

59 Selles küsimuses tasub märkida, et rakendusmääruse artikli 379 lõike 1 alusel teatab lähtetolliasutus printsipaalile sellest võimalikult kiiresti, kui kaubasaadetist sihttolliasutusele ei esitata ja eeskirjade rikkumise või eiramise kohta ei ole võimalik tuvastada, ning igal juhul enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva 11-nda kuu lõppu.

60 Ehkki Euroopa Kohus on 14. novembri 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-112/01: SPKR (EKL 2002, lk I-10655, punkt 40) leidnud, et 11-kuulise tähtaja ületamine iseenesest ei takista printsipaalilt tollivõlga sisse nõuda, märkis kohus sama otsuse punktis 34, et nimetatud tähtaeg on mõeldud ametiasutustele ja selle eesmärk on tagada nende asutuste poolt tollivõla sissenõudmise sätete hoolas ja ühetaoline rakendamine selleks, et ühenduse omavahendid tehtaks kiiresti kasutatavaks. Ilma, et see mõjutaks tollivõla sissenõutavust, on 11-kuulise tähtaja järgimine liikmesriikidele nende kohustuse — panustada ühenduste omavahenditesse — valguses kohustuslik, nagu möönab ka Madalmaade valitsus.

61 Lisaks peab rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kohaselt selle artikli lõikes 1 osutatud teade sisaldama eelkõige tähtaega, milleks tuleb tolli nõuete kohaselt esitada lähtetolliasutusele tõendid transiidieeskirjade järgimise või selle koha kohta, kus eeskirjade rikkumine tegelikult toimus. Tähtaeg on kolm kuud alates nimetatud artikli lõikes 1 sätestatud teatamiskuupäevast. Kui nimetatud tähtaja lõpuks kõnesolevat tõendit ei esitata, võtab pädev liikmesriik „meetmeid, et tasutaks" asjaomased tolli- ja muud maksud.

62 20. jaanuari 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-300/03: Honeywell Aerospace (EKL 2005, lk I-689, punktid 24 ja 25) leidis Euroopa Kohus, et rakendusmääruse artikli 378 lõike 1 ja artikli 379 lõike 2 sõnastusest tuleneb, et, lähtetolliasutus on kohustatud printsipaalile teatama tähtaja, mille jooksul nõutud tõendid peab

esitama, ning see peab eelnema tollivõla sissenõudmisele. Tähtaja eesmärk on kaitsta printsipaali huve, võimaldades tal vajadusel esitada kolme kuu jooksul tõendeid transiidieeskirjade järgimise või eeskirjade rikkumise või eiramise tegeliku koha kohta. Neil asjaoludel saab liikmesriik, kus lähtetollisasutus asub, nõuda impordi-tollimakse sisse üksnes juhul, kui printsipaalile on teatatud kolmekuulisest tähtajast, mille jooksul ta võib nõutud tõendeid esitada ning kui nimetatud tähtaja jooksul neid tõendeid esitatud pole.

63 Eeltoodust tuleneb, et olukorras, kus vaidlusaluseid kaubasaadetisi ei ole sihttolli-asutusele esitatud ja kui eeskirjade rikkumise või eiramise kohta pole võimalik tuvastada, nagu juhtus ka käesolevas kohtuasjas, peab lähtetolliasutus ühenduse omavahendite kiire kasutatavaks tegemise huvides teatama sellest printsipaalile viivitamata ning igal juhul enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuu-päevale järgneva 11-nda kuu lõppu. Teade peab viitama asjaomasele isikule teada andma, et tal on kolm kuud aega esitada lähtetolliasutusele tõendeid transiidieeskirjade järgimise või selle koha kohta, kus eeskirjade rikkumine tegelikult toimus. Kui nimetatud tähtaja lõpuks tõendeid ei esitata, võtab pädev liikmesriik „meetmed, et tasutaks" tollivõlg.

64 Seda silmas pidades sätestab tolliseadustiku artikli 217 lõige 1, et iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa „arvutab" toll niipea, kui „on saanud vajalikud andmed", ja „märgib selle arvestusdokumentidesse".

65 Tolliseadustiku artikli 218 lõike 3 kohaselt tehakse vastava „tollimaksu summa kohta arvestuskanne" kahe päeva jooksul alates kuupäevast, mil tollil on „võimalik arvutada kõnealune tollimaksu summa ja määrata võlgnik". Tolliseadustiku artikkel 219 lubab seda tähtaega pikendada maksimaalselt 14 päevani liikmesriikide

halduskorraldusega seotud põhjustel või kui erandlik olukord takistab tolli nimetatud tähtaegu järgimast. Tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 kohaselt peab võlgnikule teatama tollimaksu summa „niipea, kui arvestuskanne on tehtud".

66 Käesolevas asjas heidab komisjon Madalmaade tollile ette tollivõla sisse nõudmata jätmist kahe päeva jooksul pärast rakendusmääruse artikli 379 lõikes 2 ettenähtud kolmekuulise tähtaja lõppemist. Täpsemalt heidetakse talle ette vastavalt tolliseadustiku artikli 218 lõikele 3 tollimaksu summade kohta arvestuskande tegemata jätmist ja sama seadustiku artikli 221 lõike 1 kohaselt tollimaksu summast võlgniku teavitamata jätmist.

67 Madalmaade valitsus väidab omalt poolt, et liikmesriigid pole kohustatud tollivõlga sisse nõudma kohe peale kolmekuulise tähtaja möödumist, mis hakkab kulgema pärast rakendusmääruse artikli 379 lõikes 1 sätestatud 11-kuulise tähtaja lõppemist. Valitsuse seisukohast ei saa viimati mainitud tähtaega pidada kohustuslikuks.

68 Nimetatud väitega ei saa nõustuda.

69 Nagu väidab õigustatult komisjon, tuleneb rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kolmandast lause sõnastusest, et liikmesriigid on kohustatud selles sätestatud kolme kuu möödudes algatama sissenõudmismenetluse. Selline tõlgendus teenib pädevate asutuste poolt tollivõla sissenõudmise sätete hoolsa ja ühetaolise rakendamise eesmärki, selleks et ühenduse omavahendid tehtaks kiiresti ja efektiivsele kasutatavaks.

70 Nimetatud tõlgendus pole vastuolus tolliseadustiku artikli 221 lõikega 3, mis lubab tollimaksu summa teate saata kolme aasta jooksul alates tollivõla tekkimisest. Kehtestades võlgnikule tollivõla summast teatamise tähtaja, tagab see säte õiguskindluse. Säte ei sea aga seeläbi kahtluse alla tolliseadustiku ja rakendusmääruse sätetest tulenevat tolli kohustust tagada ühenduse suhtes tollivõla sissenõudmise sätete hoolas ja ühetaoline rakendamine, selleks et ühenduse omavahendid tehtaks kiiresti ja efektiivselt kasutatavaks.

71 Tolliseadustiku artikli 217 lõike 1, artikli 218 lõike 3 ja artikli 219 kohaselt tuleb käesolevas asjas kõne all olevate tollivõlast tulenevate summade kohta arvestuskanne teha kahe päeva jooksul, kuid mitte hiljem kui 14 päeva jooksul. Samas peab tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 kohaselt teatama võlgnikule tollimaksu summa niipea kui arvestuskanne on tehtud. Nimetatud tähtaeg hakkab kulgema kuupäevast, mil tollil on vajalikud andmed ning on võimalik arvutada tollimaksu summa ja määrata võlgnik. Seega vastupidi Madalmaade valitsuse seisukohale, juhtub see hiljemalt rakendusmääruse artikli 379 lõikes 2 sätestatud kolme kuu pikkuse tähtaja lõppedes.

72 Esiteks, mis puudutab tollivõla olemasolu, tuleb täheldada, et juhul, kui ühenduse välistransiidiprotseduurile suunatud kaubasaadetisi pole sihttolliasutusele lähtetolliasutuse poolt määratud tähtajaks esitatud, nagu juhtus käesolevas asjas, eeldatakse, et tollivõlg on tekkinud ning printsipaal on võlgnik. Sellises olukorras ning juhul, kui eeskirjade rikkumise või eiramise kohta pole võimalik tuvastada, peab lähtetolliasutus rakendusmääruse artikli 379 lõike 1 kohaselt sellest printsipaalile teatama enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva 11-nda kuu lõppu.

73 Artikli 379 lõike 2 esimese ja teise lause kohaselt peab see teade sisaldama kolmekuulist tähtaega, mille jooksul peab asjaomane isik esitama tõendid transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta. Nagu märgitud käesoleva otsuse punktis 62, võivad pädevad tolliasutused võlga sisse nõuda alles siis, kui printsipaalile on teatatud kolmekuulisest tähtajast, mille jooksul ta võib esitada tõendeid transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta, ning kui nimetatud tähtaja lõpuks tõendeid esitatud pole.

74 Nagu märkis kohtujurist ettepaneku punktis 50, pole alust järeldada, et tolliprotseduuri eeskirjade järgimise kohta esitatud tõenditele, mille näitlik loetelu on rakendusmääruse artiklis 380, antav hinnang, isegi kui eeldada, et need tõendid esitati eelmainitud kolmekuulise tähtaja viimasel päeval, õigustab tolliseadustiku artikli 221 lõiget 1 kohaldades tollimaksu summade kohta arvestuskande tegemise ja võlgnikule summast teatamise nimel tolliseadustiku artiklite 218 ja 219 rikkumist.

75 Teiseks, mis puudutab tollivõla võlgniku määramist, siis kooskõlas rakendusmääruse artikli 379 lõigetega 1 ja 2 peetakse selle kolmekuulise tähtaja lõpuks tollivõla võlgnikuks printsipaali, mis ei mõjuta teiste isikute vastutuse võimalikku tuvastamisest, mis Madalmaade valitsuse kohaselt nõuaks lisatähtaega. Seega kõige hiljemalt nimetatud kolmekuulise tähtaja lõpuks on tollil ilmselgelt võimalik tuvastada printsipaal kui tollivõla võlgnik.

76 Lisaks, mis puudutab tollimaksu summa arvutamist, siis nagu kohtujurist on ettepaneku punktides 57–62 selgitanud, ei takista sellest hetkest, kui nimetatud asutus omab põhimõtteliselt kõnesolevate maksude arvutamiseks vajalikke andmeid, igal juhul miski selle arvutuse tegemist pärast seda, kui printsipaali on teavitatud kolmekuulisest tähtajast, mille jooksul ta võib esitada tõendeid tolliprotseduuri

eeskirjade järgimise kohta, kuid mitte hiljem kui 11 kuu möödudes vastavalt rakendusmääruse artikli 379 lõikele 1, isegi kui lähtetolliasutuselt ei saa eeldada iga transiidiprotseduuri osas, mille kohta on esitatud transiidideklaratsioon, süstemaatilist tollivõlale vastavate imporditollimaksu summade arvutamist.

77 Viimaks, mis puudutab tollivõla sissenõudmiseks pädeva tolli kindlaks määramist, siis rakendusmääruse artikli 378 lõigete 1 ja 2 kohaselt eeldatakse, et pädevus on liikmesriigil, kus asub lähtetolliasutus. Sama määruse artikli 379 lõikes 2 ettenähtud kolmekuulise tähtaja jooksul võib printsipaal esitada tõendi, et rikkumine leidis aset teises liikmesriigis. Nagu komisjon on õigustatult märkinud, ei ole põhjust järeldada, et sellel eesmärgil esitatud dokumentide hindamist, isegi kui eeldada, et need esitati kolmekuulise tähtaja viimasel päeval, ei saaks teostada kolmekuulise tähtaja lõpust arvestatava kahepäevase tähtaja jooksul, mida võib teatud piisavalt põhjendatud erijuhtudel 12 päeva võrra pikendada, ent mitte rohkem kui 14 päevaks.

78 Eeltoodud argumentidest tuleneb, et ei saa nõustuda Madalmaade valitsuse seisukohaga, mille kohaselt on kolmekuuline tähtaeg vaid orientiiriks ning sissenõudmismenetlust ei pea nimetatud tähtaja lõpuks tingimata alustama, põhjusel et tähtaja lõpuks ei ole tollil sisuliselt võimalik tollivõlga kohe sisse nõuda.

79 Lõpuks, vastupidi Madalmaade valitsuse väidetele, ei kujuta printsipaalile tollivõlast tuleneva maksusumma teatamine kohe pärast kolmekuulise tähtaja lõppu viimasele ülemäärast koormust. Kui seepeale peaks ilmnema, et ühenduse transiidiprotseduur viidi läbi eeskirju ja ettenähtud tähtaegu järgides või see lõpetati viivitusega, kuid muid eeskirju eiramata, võib printsipaal saada tagasi makstud summad, mille näeb

tolliseadustiku vastuvõtmisest alates sõnaselgelt ette artikli 236 lõige 1 juhul, kui kooskõlas tolliseadustiku artikli 204 lõikega 1 ja rakendusmääruse artikliga 859 on tuvastatud, et eeskirjade eiramine ei avalda kõnealuse tolliprotseduuri nõuetekohasele käigule olulist mõju.

80 Seetõttu peab tolliseadustikust ja rakendusmäärusest ning hagi esemeks oleval ajavahemikul kohaldatud varasemate samasisulistest sätetest lähtudes lugema esimese väite põhjendatuks.

Väide, mis tuleneb määruse nr 1552/89 artiklite 2, 9 ja 10 rikkumisest

Poolte argumendid

81 Komisjoni seisukohast on see väide esimese väites kirjeldatud rikkumise vältimatu tagajärg. Määruse nr 1552/89 artiklid 9 ja 10 sätestavad tähtajad, mille jooksul kannavad liikmesriigid selle määruse artiklis 2 kindlaksmääratud omavahendid kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriikide poolt.

82 Komisjon täheldab selles osas, et määruse nr 1552/89 artikli 2 alusel määratakse ühenduse omavahendite maks kindlaks niipea, kui asjaomane liikmesriik on teatanud kõnealusele võlgnikule tema maksta oleva summa; teatis esitatakse niipea, kui võlgnik on selgunud ning pädevad haldusasutused saavad arvutada maksmisele kuuluva summa. Ehkki tolliseadustiku artikkel 217 ei maini „kindlaks määramist"

vaid „arvestuskande tegemist", on nimetatud määruse artikli nõuded identsed artikliga 217 kehtestatud tollivõla kohta arvestuskande tegemise tingimustega. Arvestuskande tegemine näitab, et on tuvastatud tekkinud tollivõlg, mis osaliselt omavahendeid puudutades tingib määruse nr 1552/89 kohaldamise.

83 Seetõttu toob tollivõla kohta arvestuskande tegemine automaatselt kaasa vastavate omavahendite kindlaksmääramise. Niisiis toob hilinenud arvestuskande tegemine automaatselt kaasa omavahendite hilinenud kindlaksmääramise, mis aga omakorda vältimatult tingib viivituse omavahendite kasutatavaks tegemisel. Määrates ekslikult asjaomased omavahendid kindlaks hilinenult, viivitas Madalmaade Kuningriik ebaseaduslikult nende komisjonile kasutatavaks tegemisega.

84 Madalmaade Kuningriik täheldab, et kui tollivõla kohta arvestuskande tegemisel viivitatud pole, ei saa ka rääkida viivitusest omavahendite komisjonile kasutatavaks tegemisel. Kolmekuulise tähtaja lõpuks pole kõik informatsioon teada, mis tähendab, et tolliseadustiku artikli 218 alusel ei saa olla kohustust teha arvestuskanne ega ka kohustust saata võlgnikule teade. Samuti ei saa rääkida omavahendite maksu kindlaks määramisest määruse nr 1552/89 artikli 2 tähenduses; seega ei pea omavahendite komisjonile kasutatavaks tegemine toimuma kahe päeva jooksul pärast kolmekuulise tähtaja möödumist määruse nr 1552/89 artikli 10 tähenduses.

Euroopa Kohtu hinnang

85 Nagu ilmneb esimese väite analüüsist, toob see, kui tolliseadustiku artikli 221 lõikega 1 ja artikli 218 lõiget 3 rikkudes viivitatakse asjaomaste tollimaksu summade

teatamisega, vältimatult kaasa viivituse ühenduste omavahendite maksu kindlaksmääramisel määruse nr 1552/89 artikli 2 tähenduses. Kooskõlas selle viimase sättega määratakse kõnealune maks kindlaks „niipea, kui" pädev ametiasutus on võlgnikule teatanud summa, mis tal tuleb maksta; teatis tuleb esitada niipea, kui võlgnik on selgunud ning pädevad haldusasutused saavad kooskõlas ühenduse asjakohaste sätetega, antud juhul tolliseadustiku ja rakendusmäärusega, arvutada maksmisele kuuluva tollimaksu summa.

86 Määruse nr 1552/89 artikli 9 lõike 1 kohaselt kannab iga liikmesriik omavahendid sama määruse artiklis 10 ettenähtud korras kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses. Nimetatud sätte lõike 1 esimese lõigu kohaselt tehakse kanne omavahendite kohta hiljemalt määruse nr 1552/89 artiklis 2 ettenähtud korras maksu kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.

87 Peab märkima, et Madalmaade Kuningriik ei vaidlusta vastavate omavahendite summat, mis kanti komisjoni seisukohast tollivõla sissenõudmisega viivitamise tõttu sellel otstarbel riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses komisjoni nimel avatud kontole hilinenult.

88 Neil tingimustel on ka teine väide põhjendatud.

Väide, mis tuleneb määruse nr 1552/89 artikli 11 rikkumisest

Poolte argumendid

89 Komisjon leiab, et rikuti ka määruse nr 1552/89 artiklit 11, mille kohaselt peavad liikmesriigid maksma intressi viivituste komisjonile ülekannete tegemisel, sest Madalmaade Kuningriik ei teinud komisjonile kasutatavaks kõnesoleva perioodi eest põhisummalt makstavat intressi.

90 Madalmaade Kuningriik on seisukohal, et kuna omavahendite kasutatavaks tegemisel ei ole tolliseadustiku või rakendusmääruse tähenduses tollivõla hilinenud arvestuskandest tulenevalt viivitatud, ei tule määruse nr 1552/89 artikli 11 alusel intressi maksta.

Euroopa Kohtu hinnang

91 Määruse nr 1552/89 artikli 11 alusel peab asjaomane liikmesriik kõikide viivituste eest ülekannete tegemisel sama määruse artikli 9 lõikes 1 märgitud kontole maksma intressi kogu viivitatud ajavahemiku eest. Intressi makstakse igasuguse viivituse eest olenemata põhjusest, miks vahendid komisjoni kontole hilinenult kanti (vt eelkõige 16. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-96/89: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 1991, lk I-2461, punkt 38, ja 12. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-363/00: komisjon *v.* Itaalia, EKL 2003, lk I-5767, punkt 44).

92 Seega annab teise väite analüüsi raames tuvastatud viivitus komisjoni kontole omavahendite ülekandmisel määruse nr 1552/89 artikli 11 alusel õiguse intressile, mille summat ja maksmata jätmist Madalmaade Kuningriik ei vaidlusta.

93 Seetõttu on ka kolmas väide põhjendatud.

94 Eeltoodud põhjendustest lähtudes tuleb järeldada, et kuna Madalmaade Kuningriik ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995:

— jättis tollivõla ning teiste asjassepuutuvate maksude kohta arvestuskande tegemata ja tollivõla summa võlgnikule teatamata hiljemalt kolme päeva jooksul pärast määruse nr 1854/89 artikli 3 lõike 3 ja artikli 6 lõike 1 ning tolliseadustiku artikli 218 lõike 3 ja artikli 221 lõike 1 kohaselt määratud tähtaega või hilisemat kuupäeva, mis tuleneb määrusest nr 1182/71, kui ühenduse välistransiidiprotseduuri printsipaal ei olnud kolme kuu jooksul pärast seda, kui lähtetolliasutus teatas, et kaubasaadetist ei esitatud sihttolliasutusele õigeks ajaks, esitanud tõendeid kõnealuse transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta,

— jättes komisjonile vastavad omavahendid õigeks ajaks kasutatavaks tegemata, ja

— keeldudes maksmast vastavat intressi,

rikkus Madalmaade Kuningriik määruse nr 1062/87 artikli 11a lõike 2 teise lõigu teisest lausest, määruse nr 1214/92 artikli 49 lõike 2 kolmandast lausest ja määruse nr 2454/93 artikli 379 lõike 2 kolmandast lausest, samuti määruse nr 1552/89 artiklitest 2, 9, 10 ja 11 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

95 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Madalmaade Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Kuna Madalmaade Kuningriik ajavahemikul 1. jaanuarist 1991 kuni 31. detsembrini 1995

— **jättis tollivõla ning teiste asjassepuutuvate maksude kohta arvestuskande tegemata ja tollivõla summa võlgnikule teatamata hiljemalt kolme päeva jooksul pärast nõukogu 14. juuni 1989. aasta määruse (EMÜ) nr 1854/89 tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa tasumise tingimuste ja arvestuskande tegemise kohta artikli 3 lõike 3 ja artikli 6 lõike 1 ning nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik artikli 218 lõike 3 ja artikli 221 lõike 1 kohaselt määratud tähtaega või hilisemat kuupäeva, mis tuleneb nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrusest (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja**

tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad, kui ühenduse välistransiidiprotseduuri printsipaal ei olnud kolme kuu jooksul pärast seda, kui lähtetolliasutus teatas, et kaubasaadetist ei esitatud sihttolliasutusele õigeks ajaks, esitanud tõendeid kõnealuse transiidiprotseduuri eeskirjade järgimise kohta;

— **jättis komisjonile vastavad omavahendid õigeks ajaks kasutatavaks tegemata, ja**

— **keeldudes maksmast vastavat intressi,**

rikkus Madalmaade Kuningriik komisjoni 27. märtsi 1987. aasta määruse (EMÜ) nr 1062/87 ühenduse transiidiprotseduuri rakendamist käsitlevate sätete ja selle protseduuri lihtsustamise kohta, mida on muudetud komisjoni 2. septembri 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 2560/92, artikli 11a lõike 2 teise lõigu teisest lausest, komisjoni 21. aprilli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 1214/92 ühenduse transiidiprotseduuri rakendamist käsitlevate sätete ja selle protseduuri lihtsustamise kohta, mida on muudetud komisjoni 21. detsembri 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 3712/92, artikli 49 lõike 2 kolmandast lausest ja komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik artikli 379 lõike 2 kolmandast lausest, samuti nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom artiklitest 2, 9, 10 ja 11 tulenevaid kohustusi.

2. **Mõista kohtukulud välja Madalmaade Kuningriigilt.**

Allkirjad